

FASTIGHETSÄGARNA

Avfallshantering

För fastighetsägare

Version 2.0

med tillägg om
farligt avfall

Innehåll

Inledning	3
Följande måste alla veta	3
Det var inte bättre förr	4
Bättre betyder mer komplext	5
Fem utmaningar inom avfallsområdet	6
Ansvar	7
Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?	7
Kommunalt avfall	8
Vad är avfall och vem har ansvaret?	8
Verksamhetsavfall	9
Ansvar och rättigheter	9
Kommunala ansvarsföreskrifter	10
Fastighetsägarens ansvar	11
Fastighetsägarnas ansvar för avfallsinsamling	11
Håll koll och ta höjd	12

Avfall	13
Så här ska avfallet sorteras	13
Myter och missförstånd	15
Återbruk	16
Mer om grovavfall	17
Det förebyggda avfallet	18
Minskat avfall från bostadshyresgäster	18
Minska avfall från kommersiella hyresgäster	19
Vad du som fastighetsägare kan göra	19
Farligt avfall	20
Mer om farligt avfall	20
Anteckningsskyldighet gäller verksamheter – men inte privatpersoner	20
Allt annat är verksamhetsavfall	20
Transport av farligt avfall	21
Intern transport	21
Bryt inte mot lagen av misstag	21
Vad är då farligt avfall?	21
Antecknings- och rapporteringsskyldighet för farligt avfall	22
1. Fastighetsägares eget avfall	23
2. Hushållens farliga avfall	24
3. Dumpat farligt avfall	25
4. Verksamheters farliga avfall	26

Slutord	28
Bilaga 1	29
Hur mycket plats behövs för avfallshantering?	29
Dimensionering av avfallssystemet	30
Schablon för kommunalt avfall	30
Exempel för 50 lägenheter med avfallsinsamling via kärl	31
Exempel för 100 lägenheter med avfallsinsamling via krantömda behållare	31
Kärl- och behållarstorlekar	32
Grovavfall	32
Bilaga 2	33
System för avfallsinsamling	33
Sophanteringssystem	34
Säckar	34
Kärl	34
Krantömda behållare	35
Mobil sopsug	35
Stationär sopsug	36

Innehåll
Inledning
Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet
Ansvar
Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar
Avfall
Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet
Farligt avfall
Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporteringsskyldighet för farligt avfall
Slutord
Bilaga 1
Hur mycket plats behövs för avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet
Bilaga 2
System för avfallsinsamling
Sophanteringssystem

Tips! Det går att klicka på den här menyn.

Följande måste alla veta

Från och med första januari 2024 blir det **obligatoriskt i hela Sverige att sortera ut matavfall från hushåll, kontor och övriga verksamheter.**

I ungefär 80 procent av landets kommuner pågår redan utsortering av matavfall. I Stockholm blir det obligatoriskt den första januari 2023. Det är sedan tidigare redan nationellt krav på att restauranger, storkök och andra verksamheter med matservice ska sortera ut matavfall.

Hushållen ansvarar för att sortera.

Vi fastighetsägare ansvarar för att möjliggöra sortering och att kommunen kan hämta det utsorterade matavfallet.

Förutom ovanstående finns förstås det som nu börjar kallas restavfall (de vanliga soporna men utan matrester), förpackningar som ska hamna i förpackningsinsamlingen, grovavfall och farligt avfall. Det är bara matavfallet och restavfallet som kommunen ansvarar för att hämta vid fastigheten.

Som fastighetsägare är vi alltså bara ansvariga för att hushållen kan sortera ut sitt

matavfall och att det kan hämtas av kommunen. Observera att nya regler kommer 2027 då kommunerna ska införa fastighetsnära förpackningsinsamling¹.

Men det finns goda skäl att erbjuda dina boende den viktiga servicen att i eller nära bostadshuset kunna sortera och lämna även övrigt avfall. Därför handlar den här skriften inte bara om vad som krävs 2023/2024, utan tar ett helhetsgrepp på avfallsfrågorna.

1. Notera att i *Avfallsförordning (2020:614)* kommer vissa förändringar att ske från och med de kommande årsskiftena. I 6 kap. 4 § i *Förordning (2022:1274)* om producentansvar för förpackningar står det att "Kommunen ska från och med den 1 januari 2027 tillhandahålla en fastighetsnära insamling av avfall som består av pappers-, plast-, glas- och metallförpackningar

1. från hushållen, och
2. från verksamheter vars avfallshantering är samlokaliserad med hushållens, om verksamheten har valt kommunal insamling enligt 7 kap. 10 §." Installationen av insamlingsystemet bekostas av producenterna, kommunen står för hämtningen. Fastighetsägare kan dock behöva bekosta exempelvis infarter eller liknande för att möjliggöra hämtning. Ansvaret för förpackningar ska dessutom övergå till Sveriges kommuner från och med 1 januari 2023.

Hushållen

ansvarar för att sortera.

Vi fastighetsägare

ansvarar för att möjliggöra sortering och att kommunen kan hämta det utsorterade matavfallet.

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Soppanteringssystem

Det var inte bättre förr

I **Stockholm började** under 1700-talet avfallet bli ett allt större problem ju mer staden växte och tätade. Före industrialiseringen bestod avfall i huvudsak av latrin, djurspillning, matrester och aska. Allt detta ingår i det naturliga kretsloppet. På malmarna låg gårdar, och avfallet användes som gödsel. Så var det fram till slutet av 1600-talet².

»Avfallet läggs också upp nära vattendrag eller dumpas i vattnet.«

Men under 1700-talet växer Stockholm och blir allt tätare. Fler invånare trängs på mindre yta. I en sådan miljö uppstår stora koncentrationer av avfall som måste tas om hand. Inledningsvis läggs det i latringropar utanför staden vilka täcks över när de blivit fulla. Avfallet

läggs också upp nära vattendrag eller dumpas i vattnet.

Stadens ledning försöker under det sena 1700-talet och fram till mitten av 1800-talet låta entreprenörer samla ihop avfallet och sälja det som gödsel. Det förs till upplagsplatser och komposteras på Fjäderholmarna. Men verksamheten fungerar inget vidare. Nybroviken, Klara sjö och den numera igenfyllda Fatburssjön förvandlas till stinkande träsk. Situationen höll på att bli ohållbar.

Detta är förstas inte unikt för Stockholm eller Sverige. Under 1800-talet sätter det som brukar kallas den sanitära revolutionen igång. England är som så ofta det stora föregångslandet. Sverige ligger långt efter.

Men Sverige har ändå en välutvecklad administration. Den klarar av att snabbt hantera uppkomna problem. 1859 inrättas ett kommunalt renhållningsverk, tio år senare kommer en

Det finns många indikatorer på ett civiliserat samhälle. Hur det tar hand om sina gamla, fattiga och utsatta, läskunnighet, utbildning och mycket annat. Och en faktor till som borde framhållas är hur ett samhälle tar hand om sitt avfall.

nationell ordningsstadga och renhållningsstadga med särskilda regler för Stockholm. Dumpning av avfall i vattendrag och på allmänna platser förbjuds. Avfall får inte förvaras någon längre tid i eller nära staden. Avfallssektorn blev i rask takt statligt reglerad och kommunaliserad.

»Avfallet består inte längre av enbart latrin, matrester, djurspillning och aska utan även av uttjänta industriprodukter.«

Men det behövs en plats att lägga avfallet på. 1885 köper Stockholms stad egendomarna Lövsta och Riddersvik i Järfälla socken. Dit dras en järnväg för att transportera avfallet.

Därmed är vår moderna syn på avfall som en offentlig angelägenhet baserad på myndighetsutövning etablerad. Avfall

uppfattas också mer och mer som en teknisk fråga snarare än en medicinsk. Chefen för Lövsta var ingenjör.

Under slutet av 1800-talet händer också något annat. Avfallet består inte längre av enbart latrin, matrester, djurspillning och aska utan även av uttjänta industriprodukter.

Karl Tingsten, ingenjören, är föreståndare för Lövsta och blir 1904 direktör för hela Renhållningsverket. Han har redan 1899 företagit en halvårslång studieresa till 34 städer i Nordamerika och Europa. Kunskaperna från resan avsätter de första planerna på systematisk sortering av avfallet.

”I fråga om sopornas undanröjande, för hvilken angelägenhet man alltjämt var hänvisad uteslutande till försäljning som gödsel, uppstodo med åren allt större svårigheter på grund af den massa skräp – papper, bleckburkar, sönderslaget glas och porslin, förstörda

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Sophanteringsystem

2. Fakta till detta kapitel kommer från Ylva S. Sjöstrands avhandling *Stadens sopor: Tillvaratagande, förbränning och tippning i Stockholm 1900–1975*, Lund, 2014.

husgeråd, förpackningshalm m.m. i det oändliga – hvarmed den egentliga gödseln var bemängd.

[---]

Slutligen såg man sig år 1900 tvungen att vidtaga särskilda anstalter för frånskiljande af en mera afsevärd del af skräpet.”

I stora delar är dåtidens tankegångar kring både lösningar och problem igenkännbara än i dag.

Men, och det är viktigt att påpeka, vi är nu på god väg att lösa de problem Tingsten stod inför för över 100 år sedan, och Sverige ligger idag före snarare än efter jämförbara länder. Vid årsskiftet 2022–2023 tas ytterligare ett viktigt steg på vägen genom införandet av obligatorisk fastighetsnära källsortering.

I den här skriften berättas i detalj hur vi som fastighetsägare kan gå till väga.

Bättre betyder mer komplext

I dag finns det förstås ingen Karl Tingsten, som först är chef för landets enda soptipp, identifierar ett antal problem, reser runt i världen ett halvår för att hitta goda idéer och till sist blir chef för Renhållningsverket. Inte heller kan man anlägga en avfallsanläggning genom att köpa mark nära vattnet i en grannkommun och bygga en järnväg dit.

I dag är det mycket krångligare. Att anlägga något så miljövänligt, populärt och nödvändigt som en kommunal återvinningscentral kan ta decennier.

»Fastighetsägarna är helt och hållet för denna utveckling, trots att den på kort sikt orsakar en del kostnader för anpassningen.«

Den som har satt sig in i frågan säger utan att tveka att det förvisso är betydligt krångligare i dag, men att det också blir mycket, mycket bättre. I dag har vi inte längre

klassiska soptippar av den typ som fortfarande fanns på 60- och 70-talen med stank, feta råttor och skrikande måsar.

Det är inom räckhåll att avfallet inte längre kommer att vara ett miljöproblem. Kanske kan man fortfarande se behovet av avfallshantering som ett symptom på överdriven resursanvändning och klimatpåverkan, men själva avfallet hanteras utan att några gifter läcker ut i naturen eller stora behov av deponier. Framtidens arkeologer kommer inte ha några kökkenmöddingar att gräva i.

Fastighetsägarna är helt och hållet för denna utveckling, trots att den på kort sikt orsakar en del kostnader för anpassningen. De problemen är lösbara, och om några år glömda, medan fördelarna av investeringarna i tid och pengar blir kvar. Framtida fastigheter och bostadsområden kommer både att vara anpassade till dagens krav och planerade för alla framtida förändringar som rimligen kan förutses.

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Soppanteringsystem

Fem utmaningar inom avfallsområdet

Vi fastighetsägare har ett antal områden där vi vill se förbättringar inom avfallsområdet. De är att **förebygga avfall**, **öka kvaliteten på avfallshanteringen**, **bygga för framtiden**, **skapa goda relationer** och **bidra till tydliga regelverk**.

Att förebygga avfall minskar avfallsmängderna. Det leder till att våra kostnader för att få avfall hämtat blir lägre. Färre transporter kan behövas, vilket ger mindre buller och minskar förekomsten av tung trafik. Mindre yta kan krävas för att samla in avfallet och det kan öppna för en annan användning av utrymme, som kommer hushållen och verksamheterna på din fastighet till nytta.

Kvaliteten på avfallshandling betyder i korthet ny och bättre teknik, logistik och samarbete mellan fastighetsägare och de aktörer som levererar varor, hämtar avfall och utför andra tjänster på fastigheterna.

När vi **byter för framtiden** bör avfallshandling vara en mycket viktig del av planeringsförutsättningarna. Alla aktörer måste samverka från början: lagstiftare och myndigheter, regioner, kommuner, exploatörer, fastighetsägare och avfallsbolag.

Goda relationer som gör att alla aktörer drar åt samma håll uppstår inte automatiskt. Här vill Fastighetsägarna som organisation göra sin del för att upprätthålla en konstruktiv dialog mellan samtliga aktörer.

Och till sist måste **regelverken vara tydliga**. De ska vara enkla att förstå, långsiktiga, relevanta och inte minst bidra till effektiv utvärdering.

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshandling?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Soppanteringssystem

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?

I korthet kommer vid 2024 års början en ny lagstiftning om avfallshandling att implementeras. Den innebär bland annat **obligatorisk utsortering av matavfall**. Som nämnts har flera kommuner redan detta förfarande, och i Stockholm är det obligatoriskt från år 2023.

Även om de allra flesta av oss fastighetsägare sedan ett par decennier har haft höga ambitioner på avfallsområdet, innebär det nationella lagkravet en högre nivå av krav och noggrannhet.

Lagstiftningen som reglerar avfallshandling finns i Miljöbalken (MB), Arbetsmiljölagen (AML) samt Plan- och bygglagen (PBL).

Till dessa hör förordningar och föreskrifter, kommunala regelverk och allmänna råd och riktlinjer.

Den svenska lagstiftningen bygger på EU:s direktiv, där **avfalls-trappan** är ett centralt begrepp. Avfall ska i första hand förebyggas, i andra hand återanvändas, annars materialåtervinnas, brännas eller i sista hand deponeras.

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshandling?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Sophanteringssystem

Vad är avfall och vem har ansvaret?

Kommunalt avfall

Om vi börjar med ansvarsfrågan så ligger enligt Miljöbalken ansvaret för att samla in "kommunalt avfall" på kommunerna. Med det menas sådant avfall som kommer från hushållen eller till sin sammansättning och art liknar avfall från hushåll. Det avfallet kallades tidigare "hushållsavfall", men nu är definitionen lite bredare. Företag kan ju ha lunchrum, fikarum eller ett pentry som genererar avfall av samma typ som från en vanlig bostad.

Vi skulle kunna anta att kommunalt avfall helt enkelt är det vi tar med hem från snabbköpet minus det vi äter upp. Men riktigt så enkelt är det inte.

Det finns ju en massa annat som hushållen genererar, som inte är matrester eller förpackningar. Folk river ut väggar och gamla garderober, slänger kläder, skrotar sina tv-apparater, målar och spacklar och kastar speglar, lådsatser, gamla stekpannor, smink och mediciner och böcker – "i det oändliga", som gamle Karl Tingsten klagade. Det avfallet måste också tas om hand.

För det ansvarar hushållen³. Fastighetsägare har ingen plikt att tillhandahålla grovsoprum, batteriholkar eller lådor där man kan slänga gamla elapparater, bilbatterier eller färgburkar. Boende får själva åka till återvinningscentralen, till förpackningsinsamlingen eller hålla reda på när kommunen kommer förbi och samlar in farligt avfall.

Däremot är det förstås en viktig och uppskattad service att tillhandahålla fastighetsnära insamling av det som kallas grovavfall och farligt avfall. Risken är annars stor att de boende bara ställer ut gamla soffor, mattor och annat i trapphus, på trottoaren eller slänger det i någon annans byggavfallscontainrar på gatan.

Riktigt bra miljörum eller miljöstugor kommer i framtiden att vara en lika viktig servicen som tvättstugan eller till och med viktigare. Egen tvättmaskin i lägenheten är trots allt bekvämt. Men vem vill lagra gamla färgburkar hemma i garderoben?

3. Värt att notera är dock att det från och med 1 januari 2023 kommer förändringar i lagstiftningen som gör att det införs ett större kommunalt ansvar för typen bygg- och rivningsavfall som hushåll har skapat själva. Bland annat ska det vara mer sorterat vid hämtning vid fastighet. Se *Avfallsförordning (2020:614) kap 3 10 §*.

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Sophanteringssystem

Verksamhetsavfall

Det avfall som genereras av företag kallas verksamhetsavfall. Det kan komma från såväl byggbolag som kemisk-teknisk industri och glasskiosker. Även om det kan likna kommunalt avfall när det kommer från restauranger, förskolor eller äldreboenden, är insamling av detta verksamhetsutövarens ansvar – inte kommunens. I stället får verksamhetsutövaren, oftast något företag, köpa tjänsten från ett avfallsbolag.

Den här boken behandlar i huvudsak det kommunala avfallet. Verksamhetsavfallet berörs bara i den mån hanteringen relaterar till kommunalt avfall, det vill säga om avfall från hushåll och företagande riskerar att blandas.

Ansvar och rättigheter

Att kommunen har ansvaret för att samla in det kommunala avfallet betyder att det i viss mån råder symmetri: kommunen har också monopol på att hantera detta avfall efter insamling.

Fastighetsägarna måste ha avtal med kommunen om hämtning av allt kommunalt avfall från sina fastigheter. På varje kommuns hemsida kan man läsa om vilka företag kommunen upphandlat för att hämta det kommunala avfallet. Dyker någon annan än den upphandlade aktören upp och erbjuder hämtning av kommunalt avfall är det en bedragare.

Kommunen publicerar också vanligen sina avfallstaxor och föreskrifter på sin hemsida, så att det ska vara enkelt för fastighetsägare att läsa vilka tjänster kommunen erbjuder inom den kommunala avfallstaxan. Om texten är svårbegriplig är det ingen skam att ta kontakt med kommunen och fråga. Som fastighetsägare kan man få mycket hjälp på det sättet.

Att kommunerna har monopol på att samla in det kommunala avfallet betyder inte att de kan ta betalt som de vill. Lagen säger att det kommunala avfallet ska hanteras till självkostnadspris. Det är inte alldeles enkelt att avgöra vad som är självkostnad, men tjänstemännen räknar fram ett förslag som sedan beslutas av kommunfullmäktige. Politikerna som sitter i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige är förstas angelägna om att det kommunala avfallsbolaget ska ha hygglig ekonomi, men de är också medvetna om att en hög avfallstaxa betyder att medborgarna knorrar, något politiker som regel försöker undvika.

Ofta tjänar kommunen pengar på verksamhetsavfallet. En vinst som exempelvis kan gå till att hålla nere hushållens avfallskostnader.

Foto: Michael Jin

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Sophanteringssystem

Kommunala ansvarsföreskrifter

Det är förstås inte så enkelt som att reglerna är lika i hela landet. Varje kommun har en renhållningsordning som består av avfallsföreskrifter och en avfallsplan.

Avfallsföreskrifterna är beslutade av kommunfullmäktige och bygger på lagstiftning. I dessa framgår hur kommunen fullgör sina skyldigheter på avfallsområdet och vilka fastigheter som omfattas.

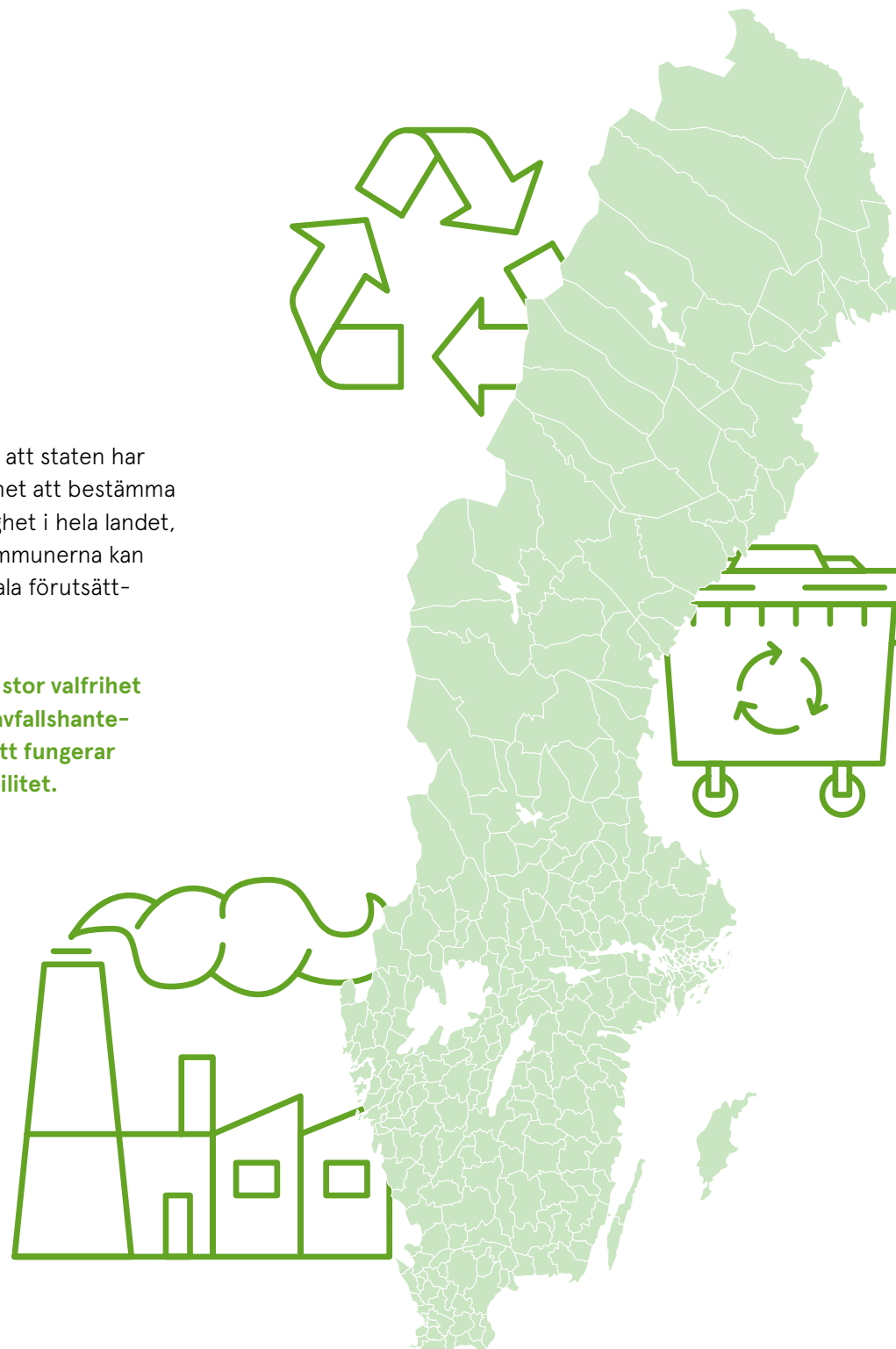
Föreskrifterna reglerar hur invånare och kommun ska hantera det avfall som kommunen ansvarar för att samla in. Att kommunen har ansvaret betyder alltså inte att kommunen ska göra hela jobbet, medan medborgarna lutar sig tillbaka och ser på.

Kommunen bestämmer således vilka typer av avfall som ska sorteras ut och hållas avskilt från annat avfall.

Föreskrifterna säger också vilka insamlingsystem som får användas, varifrån på fastigheten avfallet ska hämtas, vilka intervaller som är möjliga samt vilka undantag en fastighetsägare kan ansöka om.

Det kan tyckas svårbegripligt att staten har gett kommunerna så stor frihet att bestämma snarare än att skapa enhetlighet i hela landet, men friheten medger att kommunerna kan anpassa sina regler efter lokala förutsättningar.

Fastighetsägarna har också stor valfrihet och möjlighet att välja hur avfallshanteringen ska ordnas. Totalt sett fungerar det bra tack vare stor flexibilitet.

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Sophanteringssystem

Fastighetsägarens ansvar

Staten har sagt att det ska finnas möjlighet för hushållen att sortera ut sitt matavfall, vilket i praktiken betyder fastighetsnära.

Fastighetsägaren har ansvar för att möjliggöra en fungerande insamling av matavfall respektive restavfall och ska se till att avfallet kan hämtas.

Kommunen har ansvar för att avfallet blir insamlat och sedan omhändertaget på rätt sätt.

Om din fastighet inhyser både företag, som genererar verksamhetsavfall, och hushåll, får dessa två avfallstyper inte blandas.

Som tidigare påpekats gäller producentansvar för förpackningar, batterier och elavfall. I elavfall ingår även ljuskällor som glödlampor och lysrör. Som fastighetsägare har du inte ansvar för detta. Inte heller för övrigt farligt avfall.

Mer konkret betyder det följande.

Fastighetsägarnas ansvar för avfallsinsamling

- > Se till att det finns ett lämpligt avfallsutrymme med tillräckligt många och tillräckligt stora avfallsbehållare för att ta hand om avfallet som uppstår inom fastigheten.
- > Se till att det går att sortera ut det avfall som enligt kommunens föreskrifter ska utsorteras.
- > Håll avfallsbehållare och utrymmen rena.
- > Se till att alla boende kan lämna sitt avfall oavsett boendetyp och särskilda behov.
- > Se till att avfallsutrymmet är placerat och utformat så att risken för olyckor begränsas vid användning, tillträde, transporter och underhåll av utrymmet.
- > Se till att utrymmen och tillhörande anordningar är i gott skick, att det städas, snöröjs och repareras.
- > Se till att vägen mellan avfallsutrymmet och platsen där sopbilen stannar är sådan att den kan användas utan svårighet.
- > Farligt avfall och elavfall får inte blandas med annat avfall.
- > Kommunalt avfall och verksamhetsavfall måste skiljas åt och inte kunna blandas av misstag.
- > Informera de boende om var de kan lämna farligt avfall och avfall som omfattas av producentansvaret, om den möjligheten inte finns inom fastigheten.
- > Informera gärna även om hur man kan lämna grovavfall och annat avfall som är kommunalt ansvar, men som man kanske inte kan sortera i fastigheten.

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Sophanteringssystem

Men det är miljömässigt bra och förmodligen uppskattat av dina boende, om det finns möjligheter att lämna även dessa avfallsfraktioner i avfallsutrymmena. Observera att elavfall och batterier, som vi ser i exemplen ovan, förvisso hör till producentansvaret, men faller under den kommunala insamlingskyldigheten. Ungefär hälften av landets kommuner har fastighetsnära insamling av vissa fraktioner av farligt avfall, som batterier och lysrör. Det betyder att kommunen förser fastighetsägaren med exempelvis batteriholkar och står för tömningen utan att ta betalt av fastighetsägaren.

I vissa kommuner sker insamlingen konsumentnära, vilket innebär att privatpersoner kan lämna sina gamla batterier m m i anslutning till matbutiker eller liknande.

Även i detta sammanhang bör vi som fastighetsägare kolla kommunens hemsida eller ta kontakt för att klara ut exakt vad som gäller.

För att avfallshanteringen ska fungera ställs höga krav på information och pedagogik. Som fastighetsägare är det en god idé att avsätta resurser, speciellt för avfallshandling och kommunikation kring denna.

Håll koll och ta höjd

Ett talesätt säger att det finns två saker som man måste: man måste bestämma sig och man måste dö. Men i ett modernt samhälle finns det ytterligare en sak man måste – nämligen hålla koll.

Det gäller särskilt avfallsområdet. Lagen kommer att förändras och kommunerna utfärda nya föreskrifter. Det är en lågoddsare att förändringarna går i riktning mot högre krav och mer kontroll.

Olika kommuner har olika föreskrifter, vilket är särskilt viktigt att tänka på för den som har fastigheter i olika kommuner. Rutiner från en kommun kanske inte kan tillämpas på en annan.

Som tidigare nämnts kommer i framtiden krav på att förpackningar ska kunna sorteras fastighetsnära och sannolikt även ett obligatorium för utsortering av textilier.

Vid all planering, utgå från att det kommer att behövas mer utrymme för avfallshandling och etablera redan i dag en kanal för kommunikation om avfallsfrågor med de boende.

Kom ihåg att nästan alla boende i

flerfamiljshus är vana vid att kasta allt i sopnedkastet, bara det går att klämma in genom hålet. Att skapa medvetande och en ny attityd, så att "kasta soporna" förvandlas till en medveten handling med flera alternativ som får ta lite tid, är en utmaning.

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshandling?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Soppanteringssystem

Så här ska avfallet sorteras

MATAVFALL

Matavfallet är det första och enklaste. Matrester, kaffesump, fiskrens, bananskal och liknande. Det finns tre skäl att sortera ut matavfall. För det första går det att röta till biogas. För det andra blöter det ner och förstör sådant avfall som kan återvinnas. Och för det tredje blöter det ner avfall som kan brännas, vilket både kostar extra pengar i förbränningskatt och försämrar verkningsgraden i fjärrvärmeverken; en stor del av energiinnehållet i exempelvis pappersförpackningar går åt till att förångna vatten som bara går ut genom skorstenen.

Återigen. Från och med den 1 januari 2024 har vi i hela Sverige obligatorisk utsortering och insamling av matavfall.

PAPPERS-
FÖRPACKNINGARMETALL-
FÖRPACKNINGAR

PLASTFÖRPACKNINGAR

FÄRGADE
GLASFÖRPACKNINGAR

Förpackningar i olika material går ofta att återbruka eller materialåtervinna. Det handlar om glasburkar, flaskor som inte går att panta, metallförpackningar, papp, wellpapp, plast. Ofta står det på förpackningarna hur de ska sorteras, särskilt om det är förpackningar som består av olika material.

Observera att material som inte är förpackningar inte ska sorteras som förpackningar. En plastleksak eller gammal trasig sax ska inte sorteras med förpackningar av plast eller metall. Sådant ska sorteras som rest- eller grovavfall (mer om detta nedan).

Anledningen till detta är producentansvaret för förpackningsåtervinning. Alla förpackningar är belagda med en avgift som går till en organisation som administrerar insamling och återvinning av just förpackningar. Även några andra produktkategorier har producentansvar.

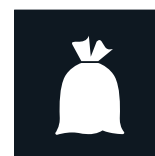

PAPPER

TIDNINGAR

Returpapper är dags- och veckotidningar, kataloger, broschyrer och liknande. Från och med 2023 är det kommunens ansvar.

RESTAVFALL

GROVAVFALL

Restavfall är kan man säga allt som inte ingår i någon av de andra kategorierna men är brännbart och inte alltför tungt eller skrymmande. Det är detta som får kastas "i de vanliga soporna".

Grovavfall är antingen inte brännbart, eller brännbart men tungt och skrymmande. En låda kantstötta kakelplattor, en gammal soffa, en skuren mopedcylinder är typexempel. Det ska till återvinningscentralen eller grovsoprummet. Kommunen är fortfarande ansvarig för insamling, men av naturliga skäl bör de sakerna inte hamna i den vanliga soppåsen.

Skyltarna är hämtade från Avfall Sveriges skyltsystem för avfallssortering.

WWW.SVERIGESORTERAR.SE

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Soppanteringssystem

Så här ska avfallet sorteras

BYGGAVFALL

Även **bygg- och rivningsavfall** som inte produceras i yrkesmässig verksamhet är från och med 2023 kommunens ansvar. Den som producerar bygg- och rivningsavfall är dock skyldig att hålla det avskilt från annat avfall.

SMÅELEKTRONIK

Elavfall är allt som har sladd eller batterier. Många elapparater med stickkontakt har också inbyggda batterier för att driva klockor eller liknande.

FARLIGT AVFALL

Farligt avfall är exempelvis batterier, glödlampor, kemikalier, färg och kosmetika. Det sorteras för sig, men samlas in på lite olika sätt beroende på kommun.

Särskilda kategorier av farligt avfall

är mediciner som ska lämnas till apoteket och ammunition, sprängmedel, gamla fyrverkeripjäser och liknande som ska lämnas till polisen.

TRÄDGÅRDS-
AVFALL

Trädgårdsavfall är sådant avfall som uppkommer vid normalt nyttjande av trädgårdar vid bostadshus.

Skyltarna är hämtade från
Avfall Sveriges skyltsystem
för avfallssortering.

WWW.SVERIGESORTERAR.SE

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Soppanteringssystem

Myter och missförstånd

Myt: "Allt bränns ändå på samma ställe"

Ibland hör man påståendet att det inte är någon idé att sortera eftersom allt ändå bränns eller läggs på samma soptipp.

Det är möjligt att det var så en gång i tiden på vissa orter, men i dag fungerar omhändertagande av sorterat avfall mycket bra. Ju bättre sortering och efterbehandling fungerar, desto lägre blir avfallstaxan för fastighetsägarna.

Missförstånd: Förpackningsinsamlingens stationer är återvinningscentraler

I gatubilden på de flesta orter i Sverige ser man Förpackningsinsamlingens stationer. Det är gröna behållare med inkast för olika förpackningskategorier som glas, färgat glas, wellpapp, konservburkar och liknande. Dessa är inte kommunernas ansvar, och stationerna står inte alltid på kommunal mark. De finansieras av en avgift på alla förpackningar som går till företaget som ska ansvara för insamlingen.

Tyvärr tror många att detta är återvinningsstationer dit man kan ta grovsopor. Man ser ofta gamla fåtöljer, bokhyllor och bilbatterier kring stationerna. Tyvärr blir inte situationen bättre av att själva behållarna ibland töms för sällan, och företagen misslyckas med att hålla rent.

Grovsopor lämnar man i grovsoprummet, om fastigheten man bor på har ett sådant, eller direkt till den kommunala återvinningscentralen, vilket är kommunala anläggningar, specialbyggda för att man ska kunna köra dit med bil och släp. De är dessutom bemannade. Privatpersoner behöver inte betala.

Myt: Det är okej att kasta ut julgranen på gatan

Att kasta ut den gamla julgranen på gatan har i princip aldrig varit acceptabelt. I vilket fall inte mer än att kasta ut andra grovsopor i den offentliga miljön. Idén kommer förmodligen från serietidningar och filmer. Men det är klart att gamla julgranar är rätt otympliga, och många kommuner ordnar tillfälliga insamlingsplatser efter julhelgen. Lagstiftningsmässigt är julgranar kommunalt avfall, som ska behandlas som trädgårdsavfall.

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Sopphanteringssystem

Återbruk

”Det är en myt att ni västerlänningar älskar era ägodelar. Det ni äger bryr ni er sällan om. Ni älskar däremot det ni ännu inte äger.”

LHAMO DHONDRUB (DALAI LLAMA)

Det en person upplever som avfall och vill kasta kan en annan person ha nytta av.

I det moderna samhället vill vi gärna köpa nytt. Hemmet fylls på och till sist kastar många av oss fullt fungerande produkter, som möbler, slalomskidor, köksmaskiner, leksaker, gamla verktyg och kläder, särskilt barnkläder.

Fastighetsägare kan ordna bytesdagar för de boende och informera dem om att kommunen ibland organiserar återbruk. Även hjälporganisationer kan ha glädje av sakerna. Helt utslitna kläder kan lämnas till textilåtervinning. På så sätt sparas både resurser och miljö.

Kommuner har ibland lokaler där allmänheten kan lämna saker och kanske ta för sig av sådant någon annan lämnat som de behöver.

»Fastighetsägare kan ordna bytesdagar för de boende och informera dem om att kommunen ibland organiserar återbruk.«

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Sophanteringssystem

Mer om grovavfall

Grovavfall är skrymmande avfall från hushåll. Typexempel är gamla möbler, mattor, utrensat porslin, kläder, leksaker.

Det omfattas alltså inte av producentansvar och är inte heller att se som farligt avfall, men går av naturliga orsaker inte att kasta i de vanliga soporna.

Kommunernas erbjuder ofta fastighetsnära insamling av grovavfall. De boende i flerfamiljshus kan inte beställa tjänster av kommunen. Det måste fastighetsägaren göra.

Många fastighetsägare har tidigare haft grovsoprum med kärl eller burar men avvecklat dem. Risken för att det uppstår enorm oordning i sådana grovsoprum är överhängande. Det uppstår också problem med utomstående som tar sig in i grovsoprum för att söka igenom avfallet, vilket skapar otrygghet.

Bättre lösningar är att fastighetsägarna återkommande beställer en container eller storsäck. Tänk på att det kan krävas polistillstånd för uppställningen och att det måste finnas utrymme för fordonen som hämtar och lämnar.

Det enklaste kan vara att informera de boende om var det finns en återvinningscentral. Dessa finns alltid i rimlig närhet, även om inte varje kommun har en egen. I många fall delar kommuner på en återvinningscentral.

»Bra lösning är att fastighetsägarna återkommande beställer en container eller storsäck.«

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Soppanteringssystem

Det förebyggda avfallet

Tidigare nämndes återbruk och den så kallade avfallstrappan. Det första steget är att förebygga att avfall uppstår.

Det betyder i praktiken att produkter inte tillverkas. En produkt som inte tillverkas behöver inte transporteras och inte heller förr eller senare hanteras som avfall.

Att diskutera onödig konsumtion kan lätt få en moraliserande biton. Onödig för vem? Hur bestämmer vi vad som är onödigt? Men även den som i grunden är mycket positiv till industrisamhälle och materiell tillväxt kan nog minnas att med en suck ha kasserat några klädesplagg, som köptes men knappt användes, böcker som aldrig blev lästa eller någon burk exotiska delikatesser, som hamnade längst bak i skafferiet tills att bäst-före-datum passerats med ett par år.

Kanske kunde man ha väntat och köpt ett plagg som blev en favorit och verkligen slets ut innan det med sorg kasserades.

För fastighetsägare finns det starka ekonomiska skäl att på olika sätt förebygga avfall.

Avfallshantering kostar. Mindre avfall ger lägre avgifter till kommunen och färre transporter. Mindre avfall minskar ytor för att hantera och lagra avfallet. Den frigjorda ytan kan kanske användas till något mer intäktsbringande än att lagra sopor.

Som fastighetsägare har vi dessutom två områden att arbeta på. Det ena är att få våra hyresgäster att minska sitt avfall, och det andra är allt det du själv bestämmer över som fastighetsägare och företagare.

Minskat avfall från bostadshyresgäster

Om vi börjar med bostadshyresgästerna finns det en rad åtgärder att vidta:

- > Inrätta ett utrymme på fastigheten för återbruk, en **byteshörna** eller liknande. Ett sådant utrymme kan även göras tillfälligt, genom ett partytält i samband med loppmarknad för de boende.
- > Arbeta för att generellt stärka **delningsekonomin** i fastigheterna. En offentlig bokhylla, där folk kan ställa sina utlästa böcker och hitta sådana de ännu inte läst, brukar vara populär. En digital anslagstavla för att låna eller byta verktyg och andra saker är en bra service. Som fastighetsägare kan man också tillhandahålla släpkärror, lådcyklar, extraporslin och verktyg.
- > Skapa ett **”fixar-rum”** med arbetsytor och verktyg där den boende kan reparera saker i stället för att slänga dem.
- > Informera om kommunens **återbrukslösningar**. Det finns även andra företag och organisationer som arbetar med återbruk.
- > Cykelrummen måste städas regelbundet. **Övergivna cyklar**, barnvagnar och liknande skall kunna rensas ut. Flera av de övergivna cyklarna kan rustas upp och återbrukas. Många kommuner har den typen av verksamhet.
- > Skriv avtal med någon **återbruksaktör**. Vissa av dem kan erbjuda hämtning vid fastigheten eller till och med hemma hos de boende.
- > Inför **tema-månader** för att informera om till exempel utsortering av matavfall, farligt avfall och liknande. Det är effektivare att temporärt skapa uppmärksamhet kring ett avgränsat ämne än att kontinuerligt ge generell information.
- > Tillhandhåll de boende **”Reklam-nej-tack”**-skyltar.
- > Erbjud e-faktura eller autogiro och **digitalisera informationen** till de boende så långt som möjligt.

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Soppanteringsystem

Minska avfall från kommersiella hyresgäster

Kommersiella hyresgäster är enklare att påverka att minska sitt avfall än hushåll. För dem är ekonomiska incitament helt okontroversiella. Det mesta kan bli föremål för avtal och bli regelstyrda processer, som utförs av anställda med tydliga instruktioner. I dag ligger många företag långt framme, men som hyresvärd går det alltid att ställa frågor, informera och erbjuda service (som går att ta betalt för).

Vad kontorshyresgäster kan göra:

- > Se över möjligheter till **hyrlösningar** eller funktionsköp
- > Skapa inköpsrutiner till förmån för **avfallssnåla alternativ**
- > Skapa **rutiner för pappersutskrifter**, säga upp reklam och gå över till digitala tidningsprenumerationer
- > **Undvika engångsprodukter**
- > Skaffa **kunskap i avfallsfrågor**
- > **Minska matsvinn** och förpackningsmaterial
- > Se till att personalen har **möjlighet att sortera avfall**

Vad du som fastighetsägare kan göra

Nu har vi gått igenom vad vi som fastighetsägare kan göra för att påverka våra hyresgäster att själva minska sitt avfall. I de fallen är det mycket vi inte råder över, utan hyresgästerna gör i ganska stor utsträckning som de vill. De stora möjligheterna att minska avfallet har fastighetsägare i sin egen verksamhet:

- > Vid renovering, ny- och ombyggnad: **ställa krav på arkitekter, rivningsentreprenörer och byggherrar** när det gäller avfallshantering. Återbrukade material kan användas, material som rivs ut ska klassas för återbruk och avfallet ska sorteras noggrant.
- > **Material som håller länge**, kan underhållas och återbrukas bör väljas vid byggnation.
- > Vid nybyggnad ska ytor för **avfallshantering finnas med i planeringen**, med stora marginaler för ökade framtida behov.
- > Byggnader bör vara generellt utformade och planeras för att enkelt kunna **anpassas till olika funktioner**. Exempelvis kan kontor byggas så att framtida ombyggnation till bostäder möjliggörs. Det minskar behovet av att riva och bygga nytt.
- > **Prioritera lång livslängd** på produkter och tekniska installationer i byggnader. De bör kunna repareras i stället för att bytas. Undersök också möjligheten att köpa eller hyra funktioner snarare än produkter.
- > I studentlägenheter och andra korttidsboenden kan det finnas möjligheter att **hyra möbler** och liknande, så att hyresgäster inte behöver köpa nytt som sedan kastas.
- > När hela och fungerande produkter byts ut kan **de lämnas till återbruk** hellre än att kastas.
- > Erbjud enbart **gemensam tvättstuga** och inte tvättmaskiner i enskilda lägenheter. Det bidrar till mindre resursåtgång och avfall.
- > Om du ger ut **reklampresenter** till boende eller på mässor, bör dessa fylla en **vettig funktion**, annars är risken betydande att gåvan slängs. Gör avvägningen mellan varumärkesbyggnad och goodwill å ena sidan och risken för direkt slängda produkter med onödigt avfallsproduktion å andra sidan.
- > Materielmärkning och materialbanker. Tillgängliggör **material för återbruk** genom en databas där det kan upphandlas.
- > Utför **återbruksinventeringar** av lokaler, om möjligt redan när en hyresgäst säger upp sitt avtal. Genom det undviks att möbler och andra produkter slentrianmässigt slängs i samband med flytten eller står oanvända i något förråd.
- > Sätt **mätbara mål** för förebyggande av avfall och återbruk på fastigheten.
- > Utforma **gröna hyresavtal** med hyresgästerna i samband med hyresförhandlingar. Vi på Fastighetsägarna har utvecklat en mall för sådana avtal.

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Soppanteringssystem

Mer om farligt avfall

Farligt avfall har tidigare nämnts. Det finns skäl att utveckla ämnet en aning.

Innan vi går in på vad farligt avfall är mer exakt, finns det något som ur fastighetsägarnas synvinkel är lika viktigt, nämligen regelverket. Det är utformat för att underlätta fastighetsnära insamling av farligt avfall.

Sedan länge har det funnits en regel som säger att företag, som hanterar farligt avfall, ska föra anteckningar om det. Men från och med den 1 augusti 2020 har anteckningsskyldigheten utökats, främst genom att specificeras, och kompletterats med en anmälningskyldighet. Farligt avfall ska senast två dagar efter att det antecknats också rapporteras in till ett digitalt register hos Naturvårdsverket. Alla verksamheter omfattas av skyldigheten och det finns inga nedre gränser för mängd eller omfattning.

Transporter av farligt avfall måste utföras av godkända transportörer, och ett transportdokument måste upprättas. Den verksamhet (det

företag) som producerar det farliga avfallet är ansvarig för anteckningar, anmälan till registret, val av en godkänd transportör och för att transportdokumentet upprättas.

Syftet är förstås att få koll på mängder och flöden av farligt avfall i Sverige och bygger på ett EU-direktiv.

Anteckningsskyldighet gäller verksamheter – men inte privatpersoner

När det gäller hushåll och fastighetsnära avfallssortering är regelverket påfallande enkelt.

En privatperson som skapar farligt avfall, exempelvis genom att måla om och få färgburkar, lösningsmedel, trasor och liknande över, behöver inte anteckna eller registrera det. Det får också köras till återvinningscentralen i en vanlig bil och utan någon särskild dokumentation.

Detta gäller även om fastigheten personen bor i har insamling av farligt avfall. Då kan färgburkarna och allt det andra bara ställas dit utan vidare

ritualer. Det förvandlas till kommunalt avfall och hämtas av kommunen. Fastighetsägaren anses inte ha skapat eller samlat in det farliga avfallet och är inte antecknings- eller registreringskyldig. Kommunen har tagit över ansvaret och sköter allt sådant.

Om fastighetsägaren inte tillhandahåller insamling för farligt avfall har den ansvar för att informera om var detta kan lämnas.

»Viktigast är att farligt avfall inte blandas med annat avfall.«

Allt annat är verksamhetsavfall

Fastighetsägarens eget farliga avfall, som uppkommer genom exempelvis renovering i egen regi, är verksamhetsavfall och ska antecknas, registreras och fraktas av godkänd fraktfirma med transportdokument. Om det farliga avfallet produceras av en entreprenör eller underleverantör, är det denne som ansvarar.

En fastighetsägare kan hyra ut till flera verksamheter som producerar

Skylten är från Avfall Sveriges skyltsystem för avfallssortering.
WWW.SVERIGESORTERAR.SE

farligt avfall och tillhandahålla en gemensam förvaringsyta för avfallet. I så fall fortsätter ansvaret för avfallet att ligga på dem som producerat det.

Men om du som fastighetsägare ombesörjer bortforsling räknas du som insamlare och transportör. Det innebär därmed ansvar för att både anteckna och registrera avfallet samt att hantera hela den byråkratiska processen för transport. Detta är i princip inget problem, men tänk på att ta betalt för arbetet och ta höjd för att lagstiftaren kan komma med ytterligare krav. Den som har producerat avfallet, och därmed har anteckningsansvar, kan använda ombud, men är skyldig att kontrollera att ombudet sköter sina åtaganden att anteckna, registrera och upprätta transportdokument. Dessutom måste den ansvarige ha tillgång till anteckningar och andra uppgifter om myndigheterna efterfrågar dessa. Viktigast är att farligt avfall inte blandas med annat avfall och att man alltid skiljer på verksamhetsavfall och hushållens avfall.

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Soppanteringsystem

Transport av farligt avfall

Alla som transporterar farligt avfall, antingen från egen eller andras verksamhet, måste anmäla detta om mängderna är större än 100 kilo eller 100 liter per år. Anmälan görs till länsstyrelsen.

Intern transport

Om farligt avfall från den egna verksamheten förflyttas inom en fastighet kan det vara så kallad intern transport. En sådan kräver varken anteckning, anmälan eller transportdokument. Det finns i dag ingen tydlig definition av intern transport, så det är säkrast att fråga Länsstyrelsen.

Bryt inte mot lagen av misstag

Som fastighetsägare med verksamhetslokaler kanske du upptäcker att något sedan länge utflyttad och glömd hyresgäst har lämnat kvar sådant som är klassat som farligt avfall. Det bör du anteckna, registrera och sedan låta ett godkänt företag frakta bort, och upprätta transportdokument.

Det kan verka enklare att själv ta det till återvinningscentralen utan vidare krusiduller. Men då bryter du mot lagen. Likaså om du ställer det bland det farliga avfallet i utrymmet avsett för de boende. Då blandar du ditt verksamhetsavfall med det kommunala avfallet.

Vad är då farligt avfall?

Så nu vet vi hur det farliga avfallet ska hanteras. Då är frågan vad farligt avfall är för något. I viss utsträckning är det självklart. Sådant vi inte skulle äta eller låta våra barn hantera är förmodligen farligt avfall.

Färger, lim, lösningsmedel, bensin, diesel, bekämpningsmedel, impregneringsmedel, spackel, oljor, frätande ämnen som starka syror och baser, konstgödsel och liknande. Allt som kommit i kontakt med dessa farliga ämnen som penslar, trasor och tomma förpackningar är förmodligen också säkrast att räkna dit. Sprayburkar som inte är helt tömda hör definitivt till farligt avfall liksom gamla gasbehållare.

Dessutom gamla lampor, lysrör, batterier, bilbatterier och annat elskrot. Elektriska apparater innehåller ibland batterier även om de har stickkontakt, och speciellt äldre elektronik innehåller blyhaltiga lödningar, flamskyddsmedel och kanske asbest.

I dag är det ofta angivet på förpackningarna om något är farligt avfall, men

saker kan ha stått i köksskåp, städskåp eller förråd i decennier. Farmors gamla burk med insektsmedel kan innehålla DDT.

Listningen ovan räcker i huvudsak för bostadsfastigheter. För industrier är listan mycket längre och den som vill vara säker på att göra rätt bör specialisera sig eller anlita en konsult.

Naturvårdsverket har en guide där allt avfall har en kod. Om koden är kombinerad med en asterisk (*) betyder det att avfallet klassas som farligt.

Ammunition, gamla fyrverkeripjäser och gamla läkemedel hör förstas också till farligt avfall, men ska inte (inte!) hanteras som övrigt farligt avfall. Ammunition lämnas till polisen (de kommer och hämtar). Gamla läkemedel lämnas till apoteket och får absolut inte spolas ner i toaletten. En gammal penicillinkur kan göra enorm skada i reningsverken som arbetar med biologiska reningsmetoder.

[> Länk till Naturvårdsverkets "Farligt avfall"](#)

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Sophanteringssystem

Antecknings- och rapporteringskyldighet för farligt avfall

På kommande sidor kan du se flödesscheman för hur **farligt avfall från din fastighet** ska hanteras och vilka alternativ som finns för att **frakta bort det på ett korrekt sätt**.

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Sophanteringssystem

1. Fastighetsägares eget avfall

Exempel med fastighetsägares eget avfall

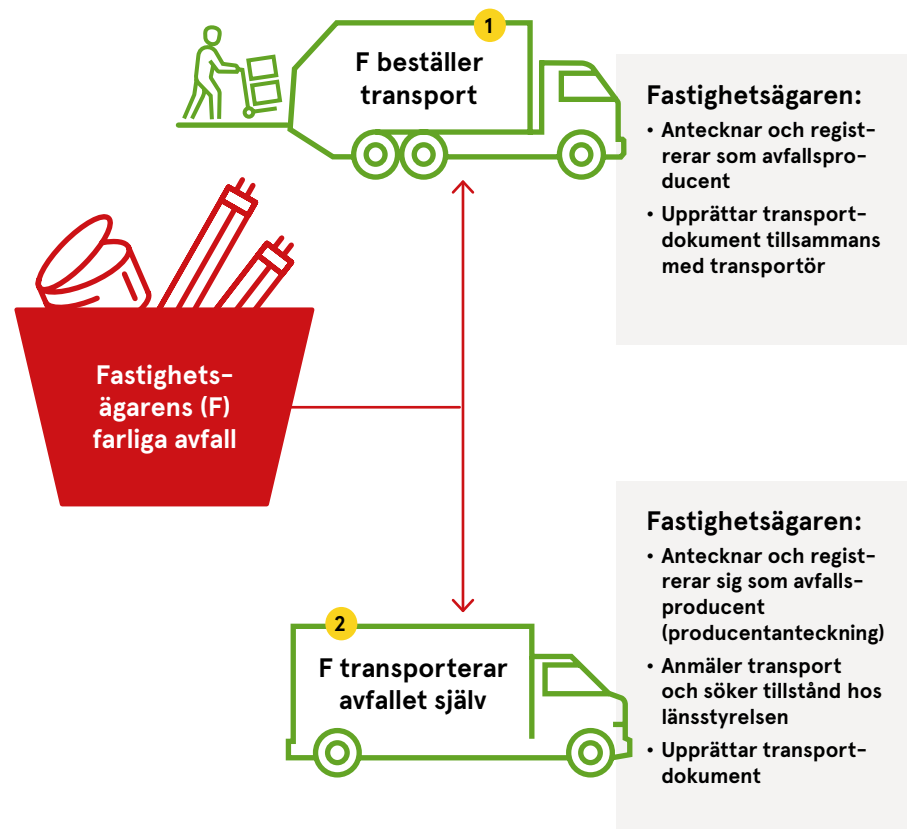
Fastighetsägaren F har själv bytt ut lysrör, som är ett farligt avfall, i fastigheten.

Alternativ 1:

F anlitar transportör T för borttransport. F antecknar uppgifter om lysrören inför transporten. T upprättar ett transportdokument som F signerar. Inom två arbetsdagar ska F ha rapporterat uppgifter in till avfallsregistret som avfallsproducent.

Alternativ 2:

F transporterar lysrören själv till en behandlingsanläggning. F antecknar uppgifter om lysrören och upprättar ett transportdokument. F är här både avfallsproducent och transportör, men antecknar och rapporterar endast som avfallsproducent. Tillstånd för eller anmälan om transport gäller, i regel är det anmälningsplikt som gäller för farligt avfall som uppstått i den egna verksamheten.

1 Anmälan eller tillstånd:
Om transport av avfall inte är regelbundet förekommande i verksamheten och om mängden transporterat farligt avfall under ett år inte överskrider 100 kilogram eller 100 liter behövs ingen anmälan eller tillstånd.

2 Transportanteckning:
När F rapporterar som avfallsproducent anger F redan vart avfallet ska transporteras och att F själv transporterar det. Därför behövs ingen separat transportanteckning utöver F:s egen producentanteckning.

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Sophanteringssystem

2. Hushållens farliga avfall

Exempel med avfall från hushåll

En hyresgäst från ett hushåll i fastigheten ringer till Fastighetsägarens F:s kundservice och frågar vad hen ska göra av sina uttjänta batterier och tomma färgburkar.

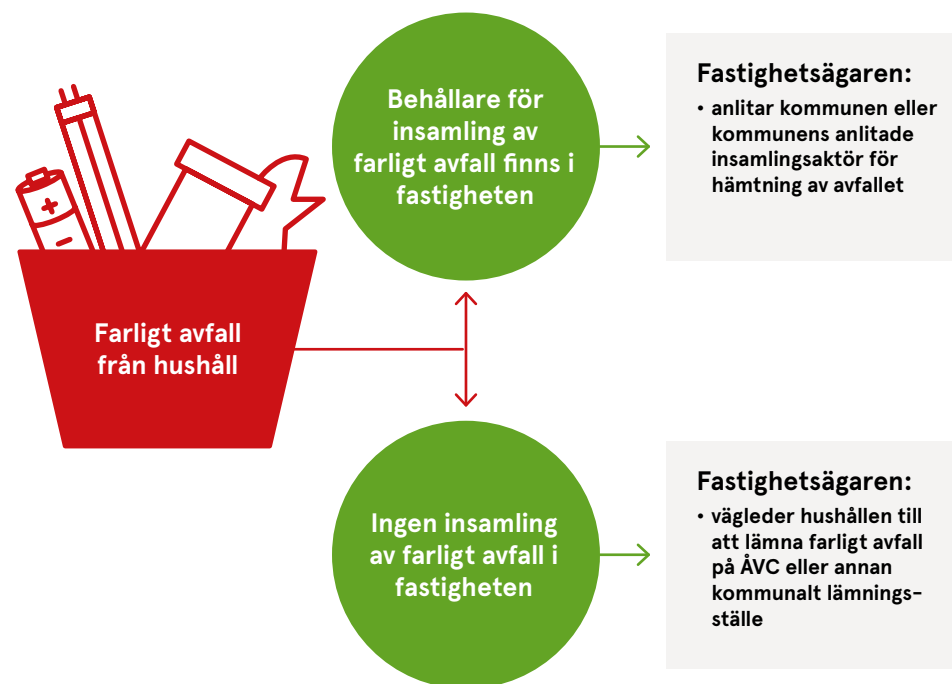
Insamling av farligt avfall är en service från F till hushållen. Om det uppstår farligt avfall i hushållen har inte F antecknings- eller rapporteringsskyldighet för det, utan det ansvaret har kommunen.

Alternativ 1:

Fastigheten har behållare för insamling av farligt avfall från hushåll i husets miljörum. Hämtning görs av den kommunala insamlingsentreprenören. Ingen anteckning eller rapportering krävs av F.

Alternativ 2:

F erbjuder inte insamling för farligt avfall från hushållen, men F har ansvar för att informera hushållen om var de kan lämna det farliga avfallet. Ingen anteckning eller rapportering av F behövs.

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Soppanteringssystem

3. Dumpat farligt avfall

Exempel med okänd avfallskälla

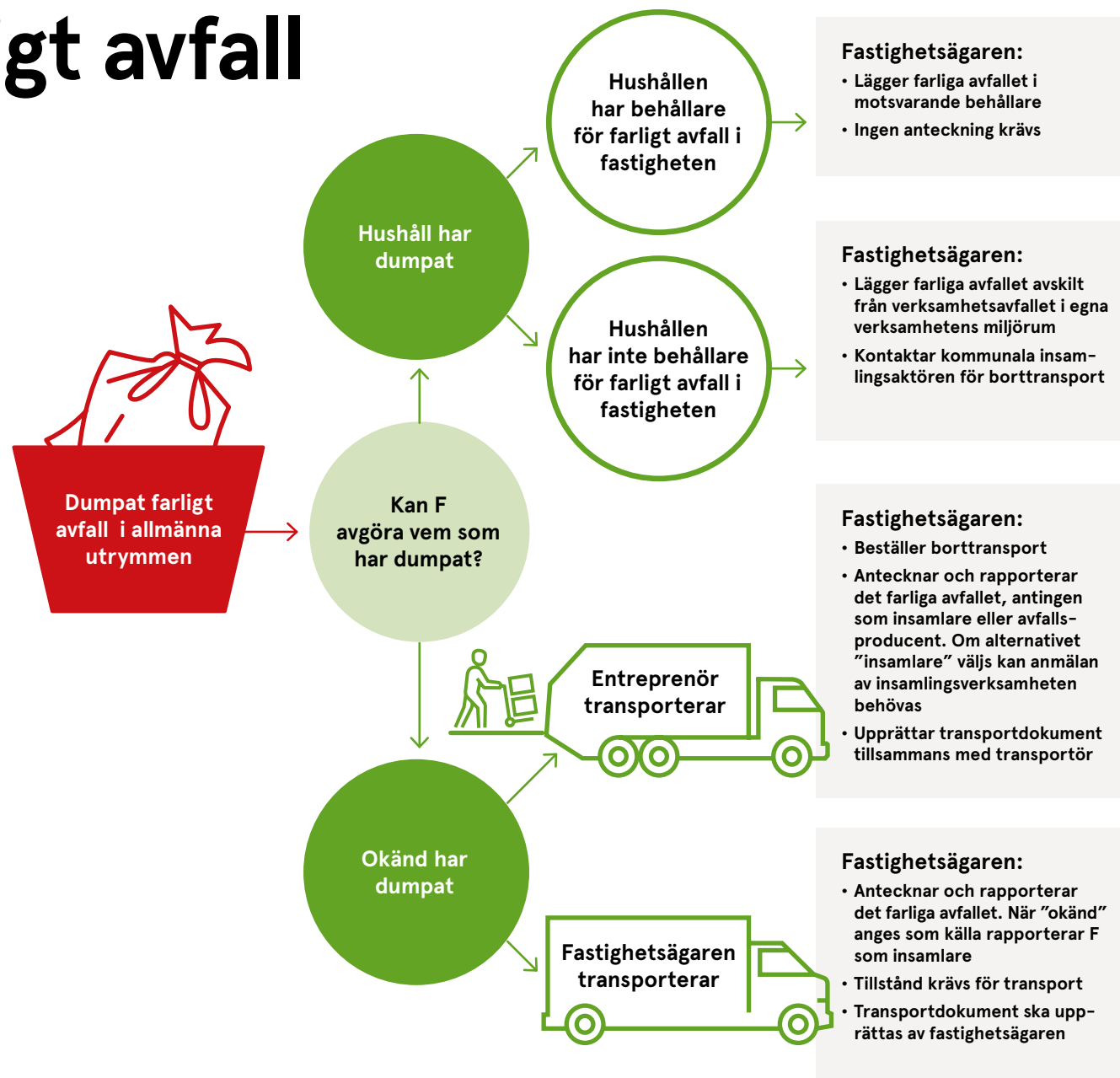
Fastighetsägaren F har genomfört en rensning av ytor i fastigheten där farligt avfall hittats. En av ytorna är ett förråd som har tillhört ett hushåll. Den andra ytan är gemensam och det går inte att fastställa om avfallet är från hushåll eller verksamheter.

Alternativ 1:

F tar kontakt med transportör för borttransport av avfallet. Anteckning, rapportering och upprättande av transportdokument görs tillsammans av F och T. Avfallens källa kan anges som "okänd" (F=insamlare) alternativt att ange det som den egna verksamhetens farliga avfall (F=avfallsproducent).

Alternativ 2:

F kör avfallet till en behandlingsanläggning. F antecknar och rapporterar som insamlare samt upprättar transportdokument. Om avfallens källa anges som "okänd" krävs tillstånd för transport. Om avfallens källa anges som den egna verksamhetens räcker oftast anmälan om transport.

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Soppanteringssystem

4. Verksamhetens farliga avfall

Exempel med verksamhetens farliga avfall: Smidigast för F

I byggnaden finns flera verksamheter som alla producerar farligt avfall. Det finns flera lösningar som fastighetsägaren F kan göra.

Alternativ 1:

Verksamheterna har egna enskilda miljörum. Verksamheterna kan själva ansvara för lagring och borttransport samt ansvarar för anteckning och rapportering som avfallsproducent.

Alternativ 2:

- Verksamheterna har gemensamt avfallsrum. Verksamheten antecknar och rapporterar tidpunkt för borttransport när avfallet lämnas i avfallsrummet tillsammans med övriga uppgifter i rollen som avfallsproducent. Verksamheten skaffar sig vetskap om vem transportören är och var avfallet transporteras, exempelvis genom upplysning från F.
- F anlitar godkänd transportör T för borttransport.
- T upprättar transportdokument tillsammans med F.
- T anger tidpunkt för hämtning som tidpunkt för mottagande samt F och fastighetens adress som "avsändare".

Exempel med verksamhetens farliga avfall: Mindre smidigt för F

I byggnaden finns flera verksamheter som alla producerar farligt avfall. Det finns flera lösningar som fastighetsägaren F kan göra.

Alternativ 1:

Verksamheterna har gemensamt avfallsrum. F sköter själv borttransport av verksamheternas farliga avfall till en behandlingsanläggning. F söker tillstånd alternativt anmäler transport av farligt avfall hos länsstyrelsen. F blir antecknings- och rapporteringsskyldig som insamlare. F upprättar transportdokument. Eventuellt behövs även en anmälan för insamlingsverksamheten.

Alternativ 2:

Verksamheterna har gemensamt avfallsrum. F sorterar avfallet från verksamheterna och anlitar därefter godkänd transportör T för borttransport. F blir antecknings- och rapporteringsskyldig som insamlare. T upprättar transportdokument tillsammans med F. Eventuellt behövs även en anmälan för insamlingsverksamheten.

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

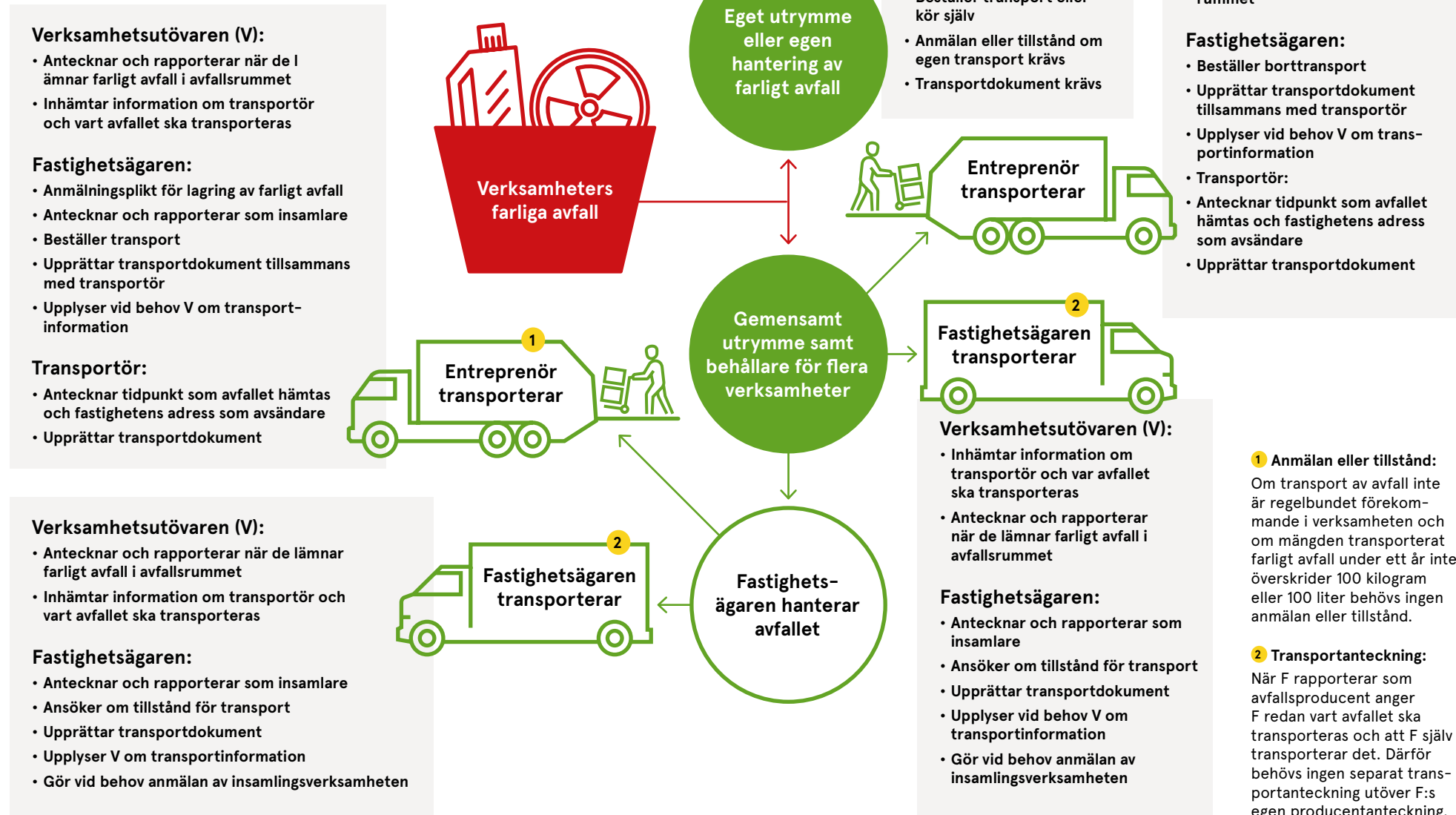
Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Sophanteringssystem

4. Verksamhetens farliga avfall

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
 Det var inte bättre förr
 Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
 Vad är avfall och vem har ansvaret?
 Kommunala ansvarsföreskrifter
 Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
 Myter och missförstånd
 Återbruk
 Mer om grovavfall
 Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
 Antecknings- och rapporterings-
 skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
 avfallshantering?
 Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
 Sophanteringssystem

Framtida framsteg

Efter vår historiska tillbakablick över avfallshanteringen och beskrivningen av nuläget ser vi att behovet av effektiv hantering har ökat i takt med avfallsproduktionen, men också att samhället har ökat sina ambitioner att ta till vara avfallet på ett både kundvänligt och miljövänligt sätt. Vi har kommit långt på resan från att deponera allt avfall på en soptipp till att behandla avfallet i separata fraktioner för återbruk, återvinning och energiutvinning.

Den ökade medvetenheten om behovet av resurshushållning och värnandet om vår miljö är en bra förutsättning för att framöver ytterligare förbättra avfallshanteringen, och det finns redan framtagna förbättringsmöjligheter som tids nog ska implementeras.

Vi hoppas att du fann denna text intressant och fick med dig en och annan matnyttig lärdom. Branschorganisationen Fastighetsägarna håller dig ajour med teknikutveckling och de senaste lagändringarna, så ta för vana att titta in på hemsidan [Fastighetsägarna.se](https://www.fastighetsagarna.se)

Medvetenheten om behovet av resurshushållning och värnandet om vår miljö är en bra förutsättning för att framöver ytterligare förbättra avfallshanteringen.

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshandling?
Dimensionering av avfallssystemet

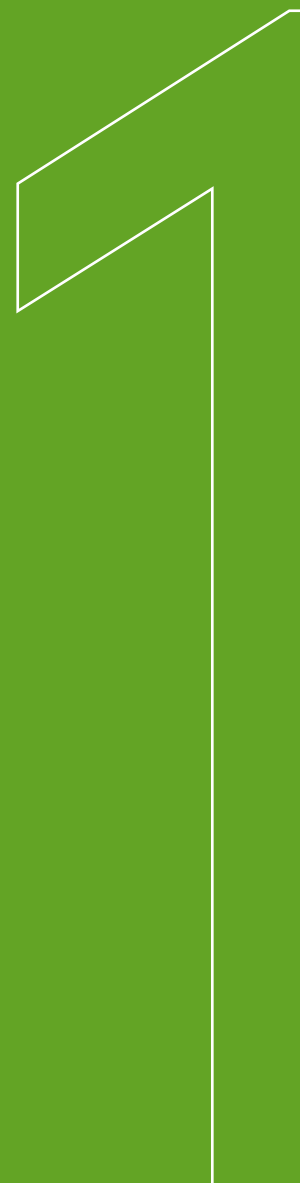
Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Soppanteringssystem

Hur mycket plats behövs för avfallshantering?

Ett säkert tips är att avfallshanteringen på fastigheter kommer att ta mer plats i framtiden. Det är kort sagt en god idé att ha ordentliga marginaler vid planeringen av utrymmen för den hanteringen. Det finns ett antal tumregler för att beräkna avfallsmängder och därigenom kunna fatta beslut om vilket system som är lämpligt.

Boverkets byggregler (BBR) informerar om avfallshantering och de regler som finns beroende på plats och systemval, vilket ger god hjälp vid diskussion om förändringar i hur man samlar in avfall rent infrastruktur- och systemmässigt. BBR är även bra att ha tillhands när man pratar med kommunen, eftersom denna publikation används av både bygglovshandläggarna och avfallshandläggarna, för att ge rätt information ur byggsynpunkt. Kort sagt: BBR rekommenderas.

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Sophanteringssystem

Dimensionering av avfallssystemet

Det finns en rad faktorer som påverkar avfallsmängderna från en bostadsfastighet. Inte bara antalet hushåll utan vilken typ av hushåll det är.

Enpersonshushåll alstrar mindre mängder avfall än större hushåll och barnfamiljer. Finns det verksamheter i fastigheten, och i så fall vilken typ av verksamheter? Restauranger ger upphov till mer avfall än skradderier.

Det gör också stor skillnad om det finns möjligheter att lämna utsorterade förpackningar och tidningar nära fastigheten, om kommunen har fastighetsnära insamling av grovavfall och farligt avfall och om det finns en återvinningscentral i relativ närhet.

Sammanfattningsvis kan sägas att det i dag och framgent kommer att krävas en hel del tänkande och planering när det gäller avfallshantering.

Kommunerna har ofta instruktioner och Avfall Sverige har en handbok för avfallsutrymmen¹.

Ny- och ombyggnad av avfallsutrymmen regleras av Plan- och byggförordningen (PBF), Plan- och bygglagen (PBL) och Boverkets byggregler (BBR). Kommunerna har dessutom lokala avfallsföreskrifter. Man måste ta hänsyn till arbetsmiljön för dem som hämtar avfallet och dessutom eventuellt söka bygglov.

Ett gott råd är alltså att ta kontakt med kommunen både när det gäller reglerna för avfallshantering och när det gäller bygglov för ny-, om- eller tillbyggnad.

Tag inte för givet att en kommunal förvaltningen vet vilka regler som gäller på andra förvaltningsområden. Motsvarande gäller förstås även företag. Se till att tala med rätt person.

1. www.avfallsverige.se/kunskapsbanken/handbocker/handbok-for-avfallsutrymmen

Schablon för kommunalt avfall

Hur mycket kommunalt avfall (hushållssopor) kan man då räkna med? Avfall Sverige (kommunernas branschorganisation för avfallsfrågor) har räknat fram en schablon.

Förutsättningen är att det finns fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar. Dessa beräkningar är mycket ungefärliga och per hushåll.

Avfallsslag	Liter per vecka och lägenhet
Restavfall	40–50
Matavfall	10–15
Pappersförpackningar	30–35
Plastförpackningar	15–20
Metallförpackningar	2
Returpapper (tidningar)	10–15
Färgat glas	2
Ofärgat glas	2

Tabell 1: Avfallsmängder i flerbostadshus där det finns fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar. Schablonvolymerna från Avfall Sverige.

Följande tabell beskriver volymerna när det inte finns möjligheter att lämna tidningar och förpackningar nära fastigheten.

Avfallsslag	Liter per vecka och lägenhet
Restavfall	70–90, varav ca 10 liter är matavfall

Tabell 2: Avfallsmängder i flerbostadshus där det inte finns fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar. Schablonvolymerna från Avfall Sverige.

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Sopphanteringssystem

Exempel för 50 lägenheter med avfallsinsamling via kärl

Tabellen nedan visar ett exempel på hur mycket avfall som uppstår från 50 lägenheter per vecka, samt hur många kärl som behövs av en viss kärlstorlek ifall avfallet hämtas en gång per vecka. Exemplet baseras på avfallsmängder enligt Tabell 1.

Tabell 3: Uppkommen avfallsmängd från 50 lägenheter per vecka. Antal kärl av en viss storlek som behövs om avfallet hämtas en gång per vecka.

Avfallsslag	Liter per vecka och lägenhet	Liter totalt, 50 lägenheter	Kärlstorlek i liter	Antal kärl, hämtning 1 gång per vecka
Restavfall	50	2 500	660	4
Matavfall	10	500	140	4
Pappersförpackningar	30	1 500	660	3
Plastförpackningar	20	1 000	660	2
Metallförpackningar	2	100	190	1
Returpapper (tidningar)	10	500	660	1
Färgat glas	2	100	190	1
Ofärgat glas	2	100	190	1

Exempel för 100 lägenheter med avfallsinsamling via krantömda behållare

Tabellen nedan visar ett exempel på hur mycket avfall som uppstår från 100 lägenheter per vecka, samt hur många behållare som behövs av en viss storlek ifall avfallet hämtas en gång per vecka. Exemplet baseras på avfallsmängder enligt Tabell 1 ovan. Observera att behållarstorlekarna i exemplet endast är ett förslag. Behållare finns i storlekar från 500 liter upp till 5 kubikmeter.

Tabell 4: Uppkommen avfallsmängd från 100 lägenheter per vecka. Antal behållare av en viss storlek som behövs om avfallet hämtas en gång per vecka.

Avfallsslag	Liter per vecka och lägenhet	Liter totalt, 100 lägenheter	Behållarstorlek i m ³	Antal behållare, hämtning 1 gång per vecka
Restavfall	50	5 000	3	2
Matavfall	10	1 000	2	1
Pappersförpackningar	30	3 000	2	2
Plastförpackningar	20	2 000	3	1
Metallförpackningar	2	200	1	varannan vecka
Returpapper (tidningar)	10	1 000	2	1
Färgat glas	2	200	1	varannan vecka
Ofärgat glas	2	200	1	varannan vecka

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Sophanteringssystem

Kärl- och behållarstorlekar

Kärl finns i många olika storlekar. Vid dimensionering är det bra att titta på vilka kärlstorlekar som är bäst lämpade för avfallshanteringen i just din fastighet. För avfall som är tungt behöver mindre kärl väljas, exempelvis är det standard att matavfall samlas in i 140-liters kärl. För avfall som inte väger så mycket, exempelvis plastförpackningar, är större kärl att föredra. Rådgör alltid med din kommun om vilken storlek och modell på kärl och behållare som får användas enligt kommunens avfallsföreskrifter.

Avfallsslag	Lämplig kärlstorlek i liter				
	140	190	240	370	660
Restavfall		X	X	X	X
Matavfall	X				
Pappersförpackningar			X	X	X
Plastförpackningar			X	X	X
Metallförpackningar	X	X	X		
Returpapper (tidningar)	X	X	X		
Färgat glas	X	X	X		
Ofärgat glas	X	X	X		

Tabell 5: Vanliga kärlstorlekar för olika avfallsslag

Även krantömda behållare finns i flera storlekar, från 500 liter upp till 5 kubikmeter. Beroende på modell så tar behållarna olika stor plats ovan respektive under marknivå. Genom att välja något större behållare kan du få en mer flexibel avfallshantering eftersom. En behållare för returpapper idag kan då till exempel användas för plastförpackningar i framtiden.

Tänk dock på att respektera de arbetsmiljökrav och eventuella tekniska krav för tömning som finns. Behållarna får inte fyllas så att de blir för tunga.

Grovavfall

Hur mycket grovavfall som uppstår kan variera stort mellan olika fastigheter och är därför svårt att dimensionera. Avfall Sveriges schablon anger att det behövs 0,13 m² golvyta per lägenhet vid hämtning en gång per vecka. För 50 lägenheter innebär det 6,5 m² golvyta.

En grov uppskattning är att det uppstår 2–3 kg grovavfall per lägenhet och vecka eller ca 1–2 m² per lägenhet och år.

Ett smidigt alternativ för grovavfallet kan vara att beställa en container ett par gånger per år. Containern kan stå uppställd under ett veckoslut och boende kan då lägga sitt skrymmande avfall i containern.

Rådgör alltid med din kommun om vilken form av grovavfallsinsamling som krävs och är möjlig enligt kommunens avfallsföreskrifter.

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Sophanteringssystem

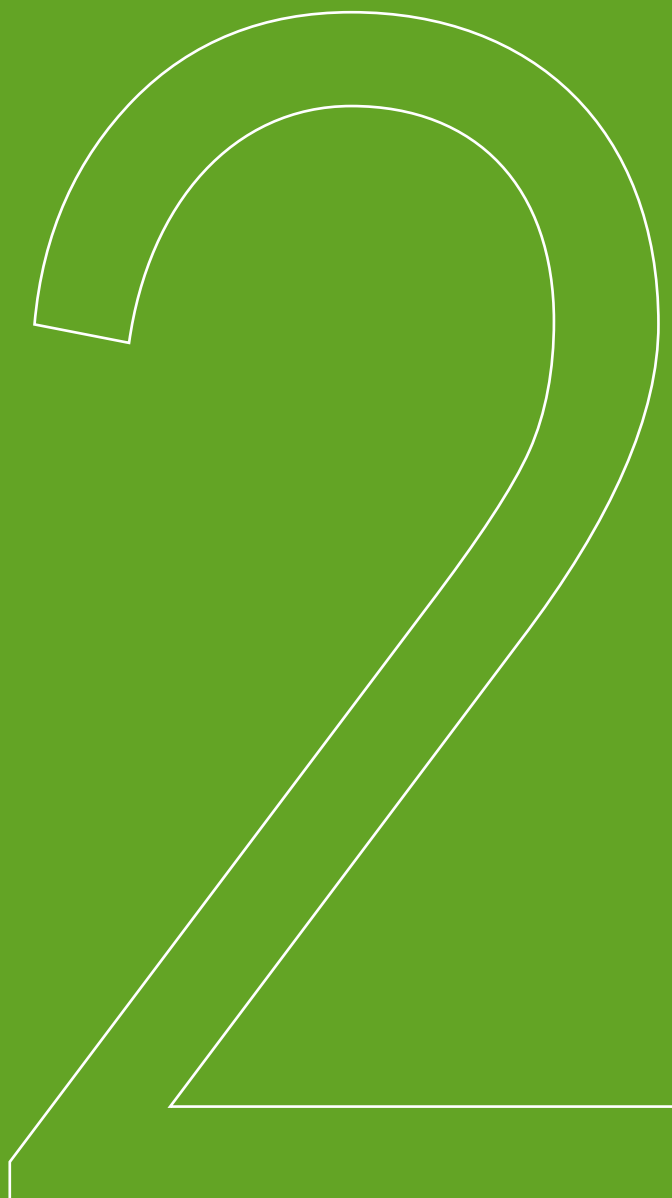
System för avfallsinsamling

Låt oss först gå igenom vilka system för avfallsinsamling som finns.

Det är viktigt att komma ihåg att olika kommuner har olika krav och att alla system inte är godkända överallt.

Att välja sophanteringssystem så att det lever upp till just din kommuns krav är ett av många exempel på sådant som verkar enkelt men där det är lätt att göra fel på grund av olika detaljregler.

Ett bra tips är med andra ord att utreda frågan noga innan beslut fattas.

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Sophanteringssystem

Sophanteringssystem

Säckar

Det mest traditionella är säckhämtning. Men det systemet är av arbetsmiljöskalet på väg bort. Den klassiska "sopgubben" är i dag rödlistad, men kommer förmodligen under lång tid att finnas kvar i äldre byggnader och stadsmiljöer som inte kan byggas om hur som helst.

Systemet är förstås flexibelt för att samla in olika fraktioner givet att det finns utrymme i soprummet för flera säckar.

"Sopgubben" är idag rödlistad.

Kärl

Det system för avfallsinsamling som i dag är vanligast kallas med en teknisk term för "kärl". Till vardags säger de flesta "soptunnor". Oftast är de gröna, fyrkantiga, med lock och hjul och de rymmer från 140 till 660 liter. De mindre brukar man se vid väggkanten i villaområden.

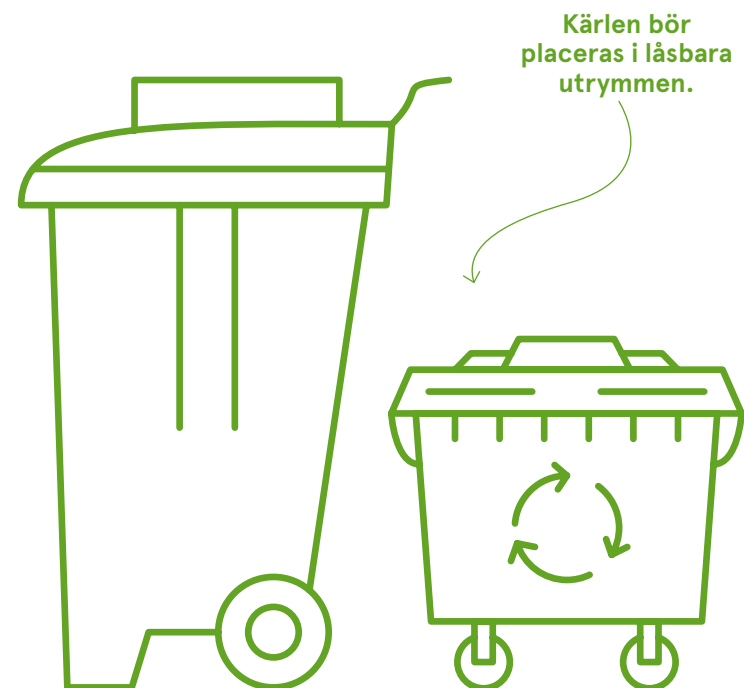
Kärl är praktiska. De kan lätt anpassas efter varierande avfallsmängd och olika fraktioner. Mindre för avfall med hög densitet som till exempel glas och större för plastförpackning.

De bör placeras i låsbara utrymmen som **miljörum** i byggnadens bottenplan, i fristående **miljöhus** eller **kärlskåp** på gårdsplanen. Tänk dock på att det måste finnas en bra, slät väg till platsen där avfallet ska hämtas av sopbilen.

I korthet är fördelarna med kärl låga investeringskostnader, enkelhet, flexibilitet och snabb installation. Nackdelarna är att det är ett manuellt system och dessutom genererar det tung trafik som bullrar och luktar.

Kärl är lämpligt för mindre fastigheter och åtföljande mindre avfallsmängder.

Både miljörum och miljöhus måste anpassas så de ger bra arbetsmiljö, säkerhet och tillgänglighet. De bör gärna vara inbjudande med bra ventilation, bra belysning, ljusa färger, glasade dörrar och stora fönster som ger trygghet. Som tidigare nämnts bör utrymmena vara låsbara och bara tillgängliga för de boende.

Självklart är det viktigt med bra pedagogik, som tydliga anslag med instruerande bilder¹ (alla talar inte svenska) och exempelvis färgkodning. Sortering av avfall är fortfarande nytt för de flesta och inte helt enkelt.

Om det finns både hushåll och verksamheter i fastigheten måste avfallet hållas åtskilt. I praktiken krävs det två separata utrymmen.

Det som är bra med kärl är sammanfattningsvis att möjligheterna att låta de boende sortera avfallet blir i det närmaste oändligt. Begränsningen är egentligen bara den tillgängliga ytan och investeringsviljan.

1. Det finns nu nya nationella skyltar för avfallsslag. Rekommendationen är att man använder dem, så att man får enhetlighet i alla soprum m m. Läs mer på <https://www.sverigesorterar.se/>

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Sophanteringssystem

Krantömda behållare

När man börjar få lite större avfallsvolymer finns det system som inte innebär manuell hämtning. Det enklaste är behållare som grävs ner och töms med hjälp av en kranbil. Storleken är mellan 500 liter och fem kubikmeter. De kallas också bottentömmande behållare, underjordsbehållare eller nedgrävda behållare.

Fördelarna är att de inte behöver tömmas så ofta, enkelhet och färre problem med dålig lukt och skadedjur. De har inte så komplicerad teknik och kräver därför inte så mycket underhåll.

Investeringen är större jämfört med kärl och placeringen kan vara besvärlig. Tömningsbilen med kran kräver en del yta och svängrum och helst ska den inte behöva lyfta behållaren över parkerade bilar eller liknande. Träd, balkonger och lyktstolpar kan vara i vägen. Behållaren ska helst vara nedgrävd där det är skugga.

Systemet med krantömda behållare är enkelt att anpassa för källsortering och är allmänt flexibelt.

Mobil sopsug

Vid ännu större volymer kan det vara motiverat med sopsugssystem. Den ena typen är mobil sopsug. Avfallet hamnar först i lagringsutrymmen under inkast som ligger i anslutning till de olika husen i bostadsområdet. Därefter sugs det genom ett rörsystem till en bil som ansluter till systemet vid hämtning. Pumpen som genererar sugkraften sitter i samlingsbilen, vilket gör att systemet är relativt underhållsfritt jämfört med stationär sopsug. Dock kan skrymmande avfall som kartonger fastna i rören, så avbrott är inte ovanligt.

Fördelarna med systemet är lång livslängd, att problem med lukt sällan är förekommande och att hämtningen sker från en enda punkt, som kan placeras en bit från husen och att arbetsmiljön blir god. Frekvensen på hämtningen kan varieras efter behov, till exempel oftare kring julhelgen än under sommarsemestern.

Nackdelarna med systemet är svårighet att bygga ut, och att det kräver stora investeringar och mer underhåll än de tidigare nämnda systemen. Hämtningen bullrar en del och en del av ljuden är lågfrekventa.

Befintliga system är svåra att anpassa för utsortering av matavfall och även nya system bör begränsas till matavfall och restavfall.

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshandling?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Sophanteringssystem

Stationär sopsug

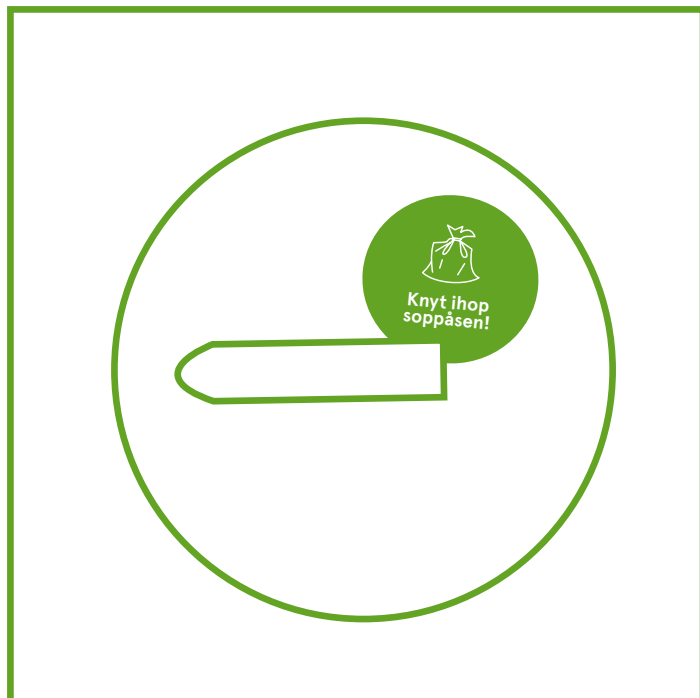
Stationära sopsugar är stora investeringar och relativt underhålls-krävande. De lämpar sig för hela stadsdelar. Livslängden är kring 50 år. Soporna samlas under inkasten och sugas sedan till containrar i en terminal där de hämtas.

Den stationära sopsugen har vissa fördelar framför övriga system. Soporna kan sugas långa sträckor – upp till ett par kilometer. Terminalbyggnaden kan byggas på ordentligt avstånd från bostäderna.

Systemet medger också viss sortering men kan inte hantera alla avfallsfraktioner, vilket betyder att kompletterande system krävs. Däremot kan systemet ställas om för att hantera olika fraktioner samt avfall från både hushåll och verksamheter.

Stationära sopsugar lämpar sig för hela stadsdelar.

Innehåll

Inledning

Följande måste alla veta
Det var inte bättre förr
Fem utmaningar inom avfallsområdet

Ansvar

Vad gäller från årsskiftet 2023–2024?
Vad är avfall och vem har ansvaret?
Kommunala ansvarsföreskrifter
Fastighetsägarens ansvar

Avfall

Så här ska avfallet sorteras
Myter och missförstånd
Återbruk
Mer om grovavfall
Det förebyggda avfallet

Farligt avfall

Mer om farligt avfall
Antecknings- och rapporterings-
skyldighet för farligt avfall

Slutord

Bilaga 1

Hur mycket plats behövs för
avfallshantering?
Dimensionering av avfallssystemet

Bilaga 2

System för avfallsinsamling
Soppanteringssystem

FASTIGHETSÄGARNA